

DJURGÅRDEN-LILLA VÄRTANS MILJÖSKYDDSFÖRENING

DLV, c/o Per Olof Fredriksson, Sandhamnsgatan 12, 115 40 Stockholm, www.dlv.se e-mail: olof.fr@telia.com

Stockholms Stadsbyggnadsnämnd/-kontor
Box 8314
104 20 Stockholm

Stockholm 2006-08-27

Synpunkter på bygglovsansökan att uppföra murar vid Gamla Skogshögskolan på Strandvägen 58 i Nobelparken inom Nationalstadsparken på Östermalm i Stockholm, dnr 2006-12257-571

Statens Fastighetsverk, SFV, har ansökt om bygglov att uppföra murar vid Gamla Skogshögskolan på Strandvägen 58 i Nobelparken inom Nationalstadsparken på Östermalm i Stockholm för att Israels ambassad ska kunna flytta in där. Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, DLV, som vill värna och förbättra miljön i sitt område *avstyrker bygglov* och lämnar följande synpunkter.

I 1500-talets början var S:ta Clara nunnekloster, Svartbrödraklostret och Helgeandshuset i Stockholm ägare till den bördiga marken norr om staden och på Walmunzön, nu Södra Djurgården. Vid Gustav Vasas reduktion, i samband med reformationen, lades klostrens gårdar och åkermark under kronans förvaltning. Då fanns vid nuvarande Nobelparken, alldeles nordväst om och nedanför det då kallade Ladugårdsberget, Vädla kungsgård som under 1500-talet kallades för Gamla Ladugården, se *bifogad karta*. Egendomen hade ansevärd dimensioner och en liten bäck rann ned västerut genom gården.

Vädla, den gamla kungsladugården, gav namnet åt Ladugårdslandet som blev Östermalm

År 1640 hade Kronan upplåtit Ladugårdslandet för att flytta befolkningen från Norrmalms slumartade träbebyggelse till billiga tomter österut. Namnet Ladugårdslandet härrör från den medeltida kungsladugården, som vid början av 1400-talet anlades vid den gamla byn Vädla på mark vid nuvarande Nobelparken. Vädla bildas av ordet vad. Vilket vad över grunt vatten som avses, är osäkert. Vattendjupet i nuvarande Djurgårdsbrunnsviken hindrade säkert passage till fots över till Valmundsön eller Valdemarsön, som också var namnet på Södra Djurgården.

I mitten av 1500-talet fanns tre Kungsladugårdar inriktade framför allt på avel för kungens boskap lydande under slottsförvaltningen. Genom reformationen tog 1527 Kronan över "Nya" ladugården vid Klara kloster, vilket då nedrevs. Vädla ladugård kallas därefter för "Gamla". Helgeandslidernes och Svartbrödraklostrets gårdar övertogs, sammanslogs och rustades men lades ned i mitten av 1500-talet.

Fälten användes för djuren. Spannmål var lätt att lagra och transportera och odlades längre bort från Stockholm. Efter Gustav Vasas död minskade avkastningen på Kungsladugårdarna och åkrarna på Ladugårdsgärdet las igen 1670. Vissa källor säger att den Gamla Ladugården las ned kring 1630.

Vid Vädla låg på 1600-talet en smal bro längre österut än dagens Djurgårdsbro. En bro, som ibland kallats Fredrikshovsbron, byggdes omkring 1730. För att denna träbro skulle kunna underhållas upptogs bropengar av en djurgårdsinspektör. På 1820-talet ersattes den ena efter den andra träbron av nya, men då dessa snart ruttnade byttes de ut mot en järnbro, som revs först 1895 och ersattes av dagens.

I Olaus Petri krönika berättas att Sten Sture d y "hart utanför Stockholm vid Vädla" slog den dansk-tyska här, som denna väg gjorde ett försök att undsätta ärkebiskop af Trolle vid Almare-Stäket invid farleden mot Sigtuna. Slaget stod den 15 augusti 1517. Slaget vid Vädla för snart 500 år sedan hade stor betydelse för Sverige som självständig nation då Sten Sture d y:s trupper, där för första gången Gustaf Vasa deltog i strid, där besegrade kung Christian II:s och biskop af Trolle kom att avsättas. Dessa kom dock tre år senare att hämnas genom Stockholms blodbad som i sin tur ledde till resningen under Gustaf Vasa och hans maktövertagande ytterligare tre år senare. Säkerligen en otäck tid men i dag finns inget som minner oss om platsen för detta slag vid nuvarande Nobelparken i Stockholm.

Gamla skogsinstitutet i Nobelparken

Omedelbart väster om det då kallade Artilleriberget byggdes 1733 en hovjägmästarebostad som bestod av en huvudbyggnad med två flyglar byggda i putsat tegel. Hovjägmästare Israel Adam af Ström tog initiativet till den första skogs- och jaktutbildningen i Sverige. 1828 grundades Skogsinstitutet med Ström som direktör. Jakten på Djurgården upphörde 1829 och då flyttade Skogsinstitutet in i den tidigare bostaden, se *bifogad kopia av litografi från 1866*. Skogsvårdseleverna planterade träd i Nobelparken som fortfarande finns kvar, både de vanliga sorter och mer exotiska, som fanns inom Sverige.

1856 byggdes huset ut med en vinkelställd länga efter ritningar av professor J A Hawerman. Den övre våningen höjdes och byggnaden fick en göticistisk exteriör med ett krenelerat hörntorn. Här byggdes även en tvätt- och bryggstuga av sten och en skjutpaviljong. 1876 inreddes undervisningssalar på övervåningen där eleverna tidigare haft sina rum. 1893 byggde man till längan mot öster och äldsta delen fick trapphus mot gården. En kompletterande träbyggnad med två salar byggdes 1905. 1912 bestämdes att en skogshögskola skulle byggas på Experimentalfältet vid Frescati och dit flyttningen skedde 1916.

År 1882 förärade konung Oscar II institutet en mycket ståtlig järnport som sedan 1842 varit passage till Djurgården vid den så kallade Lusthusporten. Porten behövdes ej längre när inträdet till Djurgården blivit fritt. Den fick istället en ny funktion som entré till Skogsinstitutet, se *bifogat foto*. När institutet hade flyttat ut till Frescati förflyttades porten till Lantbruksakademien vid Experimentalfältet, för att 1966 flyttas till Södra Djurgården och den plats där den ännu står, strax intill Djurgårdsbron. Strandvägen drogs i slutet av 1800-talet till institutet, se *bifogat foto*, men grönområdet bevarades norrut. Utsikten från bergshöjden i Nobelparken mot väster var därför full av grönska, se *bifogat foto*.

Området vid Gamla Skogsinstitutet har efter Strandvägens vidarebyggnad kvar mycket av träden och gräsytorerna och allmänheten kan fritt röra sig i området, se *bifogade 7 färgfoton*. Enligt bygglovsansökan skulle ca 100 meter 60 cm höga stenmurar byggas mot gångvägen i söder, mot sydväst och sydost och mellan husen i öster. Därtill skulle ett ca 3 meter högt staket/stängsel byggas runt skolbyggnaden. Staketet torde kräva bygglov. Mitt för Storgatans förlängning skulle pollare byggas upp i parken.

Risken finns att murarna skadar trädens rötter vid anläggandet. Många träd har ansenliga dimensioner. Utanför staketet i öster skulle gräsytorerna grusas för den dit flyttade gångvägen längs träbyggnaderna. Detta kan vi inte acceptera. Gräsytorerna utgör den enda möjliga vägen för skidspår under vintertid, vilket avsevärt skulle försvåras. Även stenmurarnas utbredning och en nybyggd el-/stadsgasreglerstation vid entrén till Nationalstadsparken från stenstaden försvårar för vinterns skidspår. Stenmurarna kan även komma att inbjuda till klotter, vilket man kan se på fotot av statyn med pojke med segelbåt.

Området ligger i Nationalstadsparken och åtgärderna skadar densamma. Det är ett oskick att ambassaderna alltmer omgärdar sig med staket/stängsel och murar, som avstänger allmänheten, inte minst på Djurgården! Varför ska de få kringgärda sig likt fångläger i ett av Stockholms populäraste parkstråk? Området är viktig spridningsväg där särskilt värdefulla naturmiljöer ska skyddas – ej bara vissa träd, jämför *bifogad grönkarta*! Gamla Skogsinstitutets hus är statligt byggnadsminne sedan 1992. Går det att bevara om detta blir ambassad? Området tål inte större parkering eller stark belysning nattetid.

Miljöbalken 4 kap. 1 § anger att ”De områden som anges i 2-8 §§ är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om

1. det inte möter något hinder enligt 2-8 §§ och
2. det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Bestämmelserna i första stycket 2 och i 2-6 §§ utgör inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller för utförandet av anläggningar som behövs för totalförsvaret. Om det finns särskilda skäl utgör bestämmelserna inte heller hinder för anläggningar för utvinning av sådana fyndigheter av ämnen eller material som avses i 3 kap. 7 § andra stycket.

----

7 § Området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården är en nationalstadspark.

Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.”

